

Néhány gondolat a közterületi növényvédelem jelenlegi gyakorlatáról

„Vigyázz! A fa mögött gyerekek vannak!” – halljuk gyakran a kolléga figyelmeztetését permetezés közben. „Diktálom a címetek, azonnali kezdést kérek, határozatot kapott a polgármester!” – sorolják a főkertészek a kezelést igénylő helyszíneket. „Jöjjenek már permetezni, mindent ellepnek a bogarak, ragacsos lett az autóm szélvédője!” – hívnak a helybeli lakosok.

Nehéz dolga van az utcákon, parkokban dolgozó növényvédősnek. A beteg növények gyógyítása mellett a lakossági elvárásoknak és a hatósági előírásoknak is meg kell felelniük.

Szűkös növényvédőszer-kínálatból választhatnak. A közterület a gyártók és forgalmazók számára olyan jelentéktelen piac, hogy nem éri meg számukra szereket engedélyeztetni. Jelenleg nincs akaricid engedélyezett; fungicidből is csak egy szer áll rendelkezésükre (Ridomil Gold Plus 42,5 WP), az is csak a fitoftórás tőpusztulás ellen. Ezekre a problémákra megoldás az ún. „eseti engedély” megkérése, amelynek viszont jelentős ára van: 50 000,-Ft/szer/kultúra.

Munkájukat az engedély-okiratok igen szigorú feltételrendszere mellett végezhetik. „A készítmény közterületeken való felhasználása esetén a kezeléssel az érdekelt lakosságot tájékoztatni kell. A permetezés kizárólag növényvédelmi szakirányító közvetlen felügyeletével, 22-03 óra közötti időszakban végezhető. A játszótérek 10 méteres körzetében a szer nem használható.” Sokan esnek tévedésbe az utcákon, parkokban permetező, amikor a címkefeliraton azt olvassák, hogy az adott készítmény lakott területen, díszfákon vagy faiskolákban felhasználható. Ezek a kategóriák nem egyeznek meg a közterület fogalmával.

A közbeszerzési pályázatok is hátráltatják az okszerű, vegyszertakarékos munkavégzést. Ezek általában egyéves időtartamú szerződéseket kívánnak meg. A vállalkozó ebben a formában nem érdekelt a folyamatos monitorozás, károsítómegfigyelés megszervezésében vagy az előrejelző rendszer kiépítésében.

Mindezek mellett romló gazdasági környezetben és az EU vegyszerellenes közegében kell tevékenykedniük. Összefoglalva tehát a közterületi növényvédelmet a következő sajátosságok jellemzik:

- nagy a kockázata, mivel közvetlenül az emberek közelében zajlik a tevékenység,
- speciális engedélyeket kell beszerezni, bejelentési kötelezettségeknek kell eleget tenni,
- a szermegválasztás nehézségeivel küzd,
- a feladat ellátásához egyedi gépek, technológiák szükségesek,
- sok növényfajon sok károsítóval kell megbirkózni,
- éjszakai munkavégzés kötelezettsége,
- különleges problémákat is meg kell oldani.

Dobogós helyen a kártevők

A gyomokról, pl. a parlagfűről és az arankafajokról már sokan írtak. Előfordulásuk esetén a növényvédelmi hatóság pénzbírságot szabhat ki a polgármesteri hivatalokra. A jogszabályok kellő eréllyel utasítják kaszálásra a közterületek tulajdonosait, kezelőit. A kórokozók jelentősége, veszélye a közterületeken is – hasonlóan, mint a természetben növénykultúrákban – igen nagy. A különböző lisztharmatfajok, a platán apignomóniás betegsége, a vadgesztenye guignardiás betegsége

folyamatos ellenőrzést és kezelést igényel.

De ha a lakossági panaszok számát is figyelembe vesszük, egyértelműen a kártevőkkel akad a legtöbb dolgunk.

A „mézharmat” csapat

Csöpög mindenre és mindenkire; ez a mézharmat. A károkozást a *levéltetvek* kezdik, amik minden tavasszal megjelennek. Juharon, szivarfán, hárs és akácra, bodzán, rózsán és még sok más tápnövényen is kialakulnak a kolóniák. Az első lakossági bejelentéseket is ekkor kapjuk. A váladékuktól ragacsos szélvédők, padok sok bosszúságot okoznak, sőt nyár elejére már a járdák is ragadhatnak, miközben a csillogó mézharmattócsák felett a fertőzött fákat is biztosan megtaláljuk.

A száraz forró és a hűvös esős nyarak egyaránt meggátolják a terjedésüket. Az elmúlt néhány év időjárása nem kedvezett a felszaporodásuknak.

Védekezés: a fertőzés kezdetén a közterületen engedélyezett rovarölő szerekkel (pl. Mospilan 20 SG, Decis Mega, Vektafid A).

Sajnos az aszályos nyarainkon sem szűnt meg a csöpögés, mert a sort az

Vadgesztenye guignardiás betegségének tünete

MTA NKI Csalomon

amerikai lepkekabóca folytatta, amely egyértelműen a legjelentősebb közterületi kártevő lett 2004-es megtalálása óta. A lepkekabóca károsítja a növényeket, és az embereket is zavarja. Fákon, bokrokon, egynyári dísnövényeken, útszéli gyomokon, sőt a parlagfüvön is szívogat; egy osztrák szakcikk szerint már több mint 290 tápnövénye van. A váladékától torzulnak, ragadnak és csillognak a levelek, és a levéltetű kártételéhez hasonlóan mézharmatfoltok keletkeznek a fák alatt.

Egynemzedékes faj, az áttelelő tojásai májusban kelnek ki. A fehér viaszszálakkal bevont lárvatelepekről leperregnek a viaszszálak, szennyezik a környezetet, megtapadnak az arra járók ruháin. A társasházak és családi házak tulajdonosai jogosan érvelnek, hiszen hozzájuk is beköltözik. Természetesen ez fordítva is előfordulhat: hiába védekezünk a közterületen, ha a kerítés túloldaláról visszaköltözik. Meg kell értetni az emberekkel, hogy csak a település összes növényének egyidejű

Vándorpoloska

kezelésével lehetne küzdeni ellene. Ez viszont megvalósíthatatlan.

Védekezés:

- a lakosság tájékoztatása (polifág faj),
- Mospilan 20 SP (SG)+Decis Mega,

kor. Az önkormányzatok segítették a magántulajdonú fák permetezését, a cégképviseltek készítményeket engedélyeztettek, és kifejlesztették a törzsinjektálás technológiáját.

Parazitái a biológiailag szegény városi környezetben még nem tudják sakkban tartani a molyokat, így április végén-május elején mindenképpen kezelni kell a fákat. Fontos, hogy az első permetezés már a rajzás megindulása-kor, a tojásrakás előtt megtörténjen; a petéknek vegyszerrel borított felületre kell kerülniük.

A Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara előrejelző hálózata nagy segítséget nyújtott a budapesti védekezés időpontjának a meghatározásában. A hetente frissülő táblázat mindenki számára elérhető volt a www.magyarovenyorvos.hu-n, illetve a www.zsigogyorgy.hu-n. Kattintsanak rá, érdemes követni a példát! A szexferomoncsapdák telepítésével elcsíphetjük a molyokat, s így

Vadgesztenye törzsinjektálása

egészséges és szép lombú fáknak gyönyörködhetünk az őszi lombhullásig.

Védekezés: előrejelzéshez igazított közterületi permetezés kitinszintézis-gátló szerekkel.

A hivatlan látogatók

A szántóföldeken, az erdőszéli avarban, imágóként telet át a poloskafajok nagy része. Városi környezetben a redőnytokokban, falredésekben és főleg a lakásokban húzzák ki a telet.

A panaszlistát a *platánbodobács* és a *vándorpoloska* vezeti. Szétnyomva a poloskafélékre jellemző szagot árasztanak, sokan még a felszedésüktől is undorodnak. Sajnos sem a folyamatos nyári, sem az őszi védekezéssel nem lehet az adott lakókörnyezetből eltávolítani ezeket a fajokat, ugyanis jól repülnek, ismételten betelepülnek.

Nehéz megértetni a közvéleménnyel, hogy a permetezéssel nem tudjuk általánosan megoldani a poloskaproblémát, hiszen csak a munkák időpontjában a fákon tartózkodó rovarokat pusztítjuk el. Máskor szúnyoghálóval és a porszívóval küzdhetünk a legeredményesebben ellenük. Egyébként a növényeken nem okoznak súlyos károkat, nem jelentős kártevők. Felvetődik a kérdés is: a növényvédős feladata a teletésre házakba beköltöző poloskák elleni harc?

Védekezés:

- a lakosság tájékoztatása (folyamatosan betelepülő faj),
- szúnyogháló és porszívó,

Lepkekabóca imágó

- Mospilan 20 SG, Decis Mega, stb. (nyáron).

Mit tudnak a kommunális permetezőgépek?

Ma már korszerű gépek állnak rendelkezésre ahhoz, hogy a közterületeken is szakszerű, igényes növényvédelmi szolgáltatást tudjunk nyújtani.

A gépek néhány fontos jellemzője:

- nagy emelőmagasság (20-30 m magas fákat kell permetezni),
- alacsony léfelhasználás (ki gondolná, hogy egy hatalmas vadgesztenyefa 4 liter permetlével tökéletesen megpermetezhető, megvédhető),
- légporszórás + tömlős permetezési lehetőség,
- elektrosztatikus szórókeret,
- távirányító egység,
- éjszakai fény (keresőlámpa),
- megfelelő zajszigetelés.

Munkavégzést követően a nap bár-

melyik szakában jöhet egy aggódo telefon, „Lefújták a gyümölcsfát, mikor szedhetem a termést?” vagy „Miért nem permetezték le házunk előtti platánfát?”. Ezekre a kérdésekre mindig pontosan kell válaszolni. Ezért a kecskeméti Növényvédő és Kártevőirtó Kft.-ben a következő fejlesztést végeztük el: gépeinket GPRS adatkommunikációs nyomkövető rendszerrel szereltük fel. A rendszer rögzíti a permetezés pontos helyszínét (utca, házszám) és a beépített átfolyásmérő segítségével óra, perc pontossággal tudjuk azt, hogy az adott helyszínen a növényre pontosan hány liter permetlé került. Így gyakorlatilag egy elektronikus permetezési naplót készítettünk.

Javaslataink

- A vegyszerterhelés csökkentése érdekében pontosítsuk a közterületi növénykárosítók körét, és dolgozzuk ki a védekezés technológiáját!
- Bővítsük a közterületre engedélyezett készítmények körét!
- A védekezés időpontjának és helyszínének a kiválasztása legyen a növényvédelmi szakirányító döntése, felelőssége!
- Az önkormányzatoknak ajánljuk a több évre kiterjedő vállalozási szerződésformát!
- Külön közbeszerzési pályázatokat írjanak ki a növényvédelemre, hogy a szakcégek önállóan is tudjanak pályázni, és ne csak alvállalkozóként vehessenek részt a munkákban.
- Az EU fórumain álljunk ki a közterületi növényvédelem létjogosultsága mellett!

Kommunális permetezőgép

Czigány Zoltán,
Növényvédő és Kártevőirtó Kft.
Zsigó György,
TOXA-TERV Bt.